

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

**ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції**

16-17 листопада 2023 року

Київ 2023

УДК 332.36

Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16-17 листопада 2023 р.). Київ : Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2023. 290 с.

Видання містить матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Формування сталого землекористування: проблеми та перспективи». Тематика конференції відображає комплексність, міждисциплінарність і багатовекторність проблем формування сталого землекористування та інноваційних підходів до їх вирішення. У тезах доповідей учасників представлено технічні, організаційні, економічні, екологічні та соціальні засади забезпечення формування сталого землекористування.

Матеріали збірника будуть корисними для фахівців у сфері землеустрою, геодезії, картографії, містобудування, геоінформаційних технологій та ін.

The publication contains materials of the IV International scientific-practical conference "Formation of sustainable land use: problems and prospects". The theme of the conference reflects the complexity, interdisciplinarity and multi-vector nature of the problems of sustainable land use formation and innovative approaches to their solution. The participants' reports present the technical, organizational, economic, environmental and social principles of ensuring the formation of sustainable land use.

The materials of the collection will be useful for specialists in the field of land management, geodesy, cartography, urban planning, geographic information technologies, etc.

Матеріали подано в авторській редакції

Materials are submitted in the author's edition

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту землекористування Національної академії аграрних наук України
(протокол № 11 від 23 листопада 2023 р.)

ISBN 978-617-8171-09-4

© Інститут землекористування НААН України, 2023
The Institute of Land Management of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, 2023

Бусленко Г. М.
викладач
ВСП «РФК НУБіП України»
м. Рівне, Україна
Бречко З. М.
студент
ВСП «РФК НУБіП України»
м. Рівне, Україна

ЕКОЛОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ СТРУКТУРИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Внаслідок нераціонального й науково необґрунтованого ведення сільськогосподарського виробництва в аграрному секторі економіки України протягом багатьох років постійно збільшувався деструктивний вплив на природне середовище. Сьогодні сільськогосподарські підприємства порушують землеробські технології господарювання – не дотримуються сівозміни, вносяться низькі норми органічних і мінеральних добрив, не виконується вапнування кислих ґрунтів. Все це призводить до недобору врожаю і зниження родючості ґрунтів, погіршення екологічної ситуації в цілому.

Розвиток ерозійних процесів в останні роки призводить до скорочення площ найбільш цінних ґрунтів, зменшення рівня родючості всього ґрунтового покриву, значного зниження екологічних функцій ґрунтів, зменшення біорізноманітності [1]. Намітилася негативна тенденція до підвищення кислотності сільськогосподарських угідь і зменшення поживних речовин в ґрунті, зокрема фосфору та калію. Причиною такого стану є невідповідність внесених мінеральних добрив із рекомендованими науково обґрунтованими нормами, у кожному із названих підприємств відсутня галузь тваринництва, що зумовлює дефіцит органічних добрив. Поживні рештки заробляються у ґрунт і не можуть компенсувати нестачі органіки, тим більше, мали місце непоодинокі факти спалювання соломи. Зазначені проблеми актуальні і для Рівненщини, про що свідчить динаміка зміни балансу поживних речовин в землеробстві Рівненської області (рис.1).

Розораність агроландшафту коливається майже 70 %, що майже у 2 рази перевищує її екологічно обґрунтований показник. Як наслідок, маємо підвищений рівень антропогенного навантаження на довкілля, що зумовлює поширення деградації ґрунтового покриву. Найбільш поширеними видами деградації є водна ерозія – 56 %, вітрова ерозія – 28 %, хімічна – 12 %, фізична деградація – 4 %. З усіх видів деградації, якщо оцінювати їх у світових масштабах, найбільш поширеною і шкідливою є ерозія ґрунтів. Вітрова ерозія поширена переважно у північній частині області та спричиняє знищення продуктивності земельних ресурсів і деградації агроландшафтів. Основними

чинниками, які впливають на процеси ерозії земель на території області є сільське господарство, промисловість та транспорт. Крім того, зростають площі середньо і сильно змитих ґрунтів, тобто слабозмиті переходять у категорію середньозмитих, а середньозмиті – в категорію сильнозмитих. Внаслідок ерозії ґрунтів вимиваються орні землі, луки, замулюються водойми.

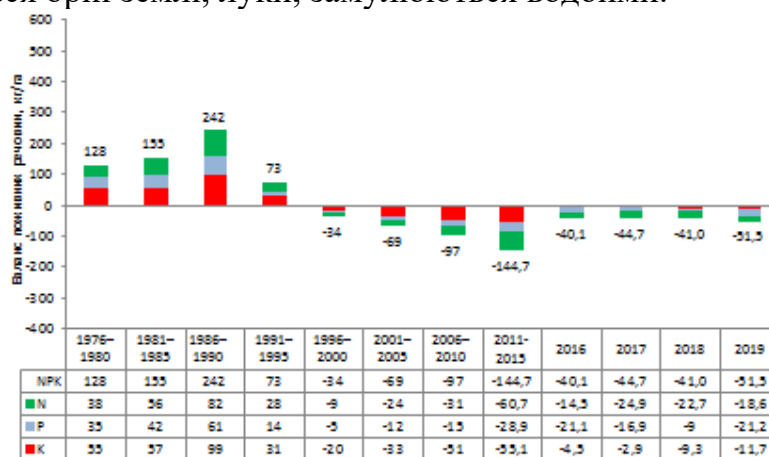

Рисунок 1. Динаміка змін сальдо балансу поживних речовин в землеробстві Рівненської області

Однією з найважливіших причин зниження вмісту гумусу в ґрунті є зменшення внесення елементів живлення. Значну роль у підвищенні урожайності культур відіграють органічні, мінеральні добрива та вапнування ґрунтів. Однак, у зв'язку із скрутним економічним становищем більшості виробників продукції, значно скоротилося внесення елементів живлення під основні культури (рис.2).

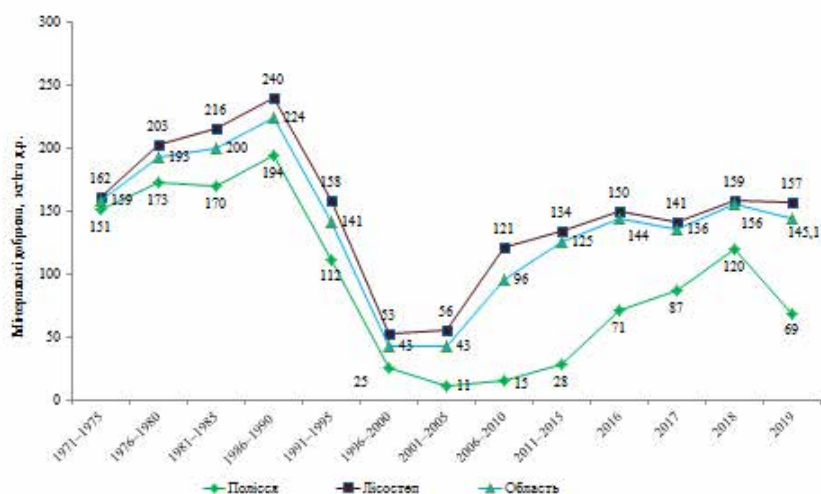

Рисунок 2. Динаміка внесення мінеральних добрив у господарствах Рівненської області

Через скорочення поголів'я тварин незадовільна ситуація склалася з внесенням органічних добрив під сільськогосподарські культури (рис.3).

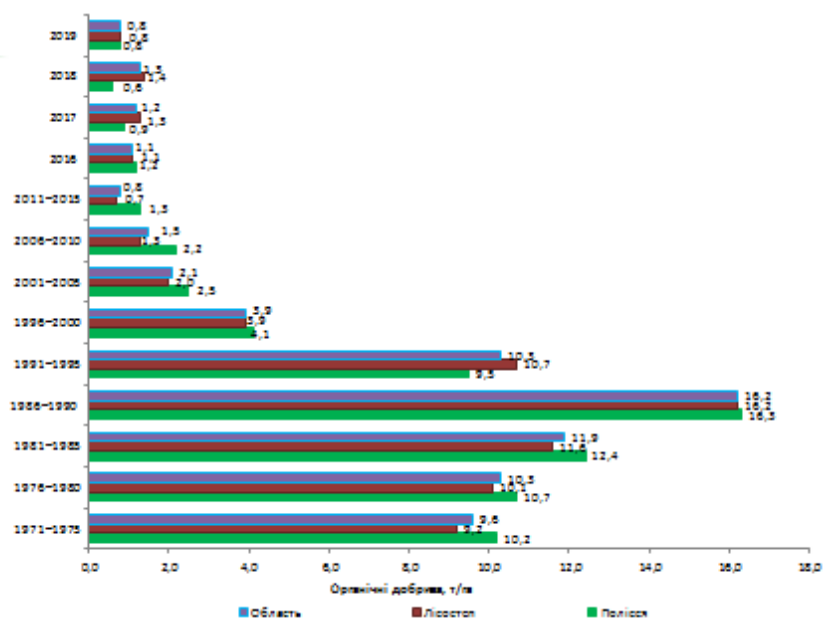

Рисунок 3. Динаміка внесення органічних добрив у господарствах Рівненської області

Відповідно, у сучасних умовах господарювання велике значення набуває питання охорони земель, адже безсистемне і безгосподарне їх використання призводить до зниження родючості ґрунтів з усіма екологічними й економічними наслідками.

Одним із найважливіших напрямів у вирішенні завдань сталого розвитку сільського господарства і всього аграрного сектора економіки є екологізація виробництва. Реалізація цього завдання повинна здійснюватися за рахунок боротьби з ерозією ґрунтів; застосування органічних добрив; вапнування кислих ґрунтів; мінімізації техногенного впливу на ґрунти; ґрунтозахисних технологій; біологічних методів захисту рослин; оптимальних сівозмін. Для запровадження даних заходів необхідно на законодавчому рівні держави передбачити відповідальність користувачів земельних ділянок за екологічний стан землі та недотримання науково обґрунтованих норм ведення сільськогосподарського виробництва.

Список використаних джерел

1. Данкевич Є. М. Еколого-економічні аспекти сільськогосподарського виробництва. *Вісник ЖНАЕУ*, 2016. № 1 (54), т. 2. С. 245-255.
2. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Рівненській області. Рівне: Департамент екології та природних ресурсів Рівненської облдеждаміністрації. 2022. 229 С.

Environmental assessment of the structure of land resources of the Rivne Region

Abstract. The article analyzes the land resources of the Rivne region, presents the dynamics of fertilizer application, and determines the impact of the agrarian sector of the economy on soil quality.